

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVI

Número 2263

15 cèntims = Atrassats, 30

Barcelona 21 de juliol de 1922

PARLA EL «LEADER»

—Aquests irlandesos no fan més que ximpleries. En lloc d'anar a trets pel carrer, més valdria que acceptessin càrrecs en els ministeris.

GRITZNER

Per TRES pessetes setmanals pot vostè adquirir la millor màquina

**BOBINA CENTRAL
GRITZNER**

per a cosir i brodar ràpidament

Al comptat 54 duros } Sant Pau, 117, bis
A plaços 64 " } **REGENCIA**

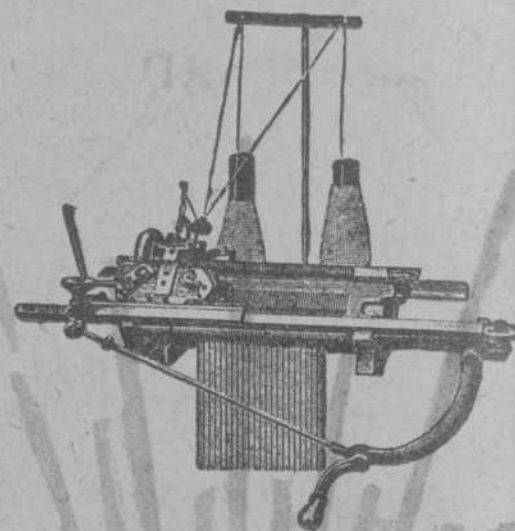
La millor màquina per a fabricar

MITGES i MITJONS

sense costura, és la

WALTER

Per a compres a l'engròs dirigir-se a **J. Puig de Abaria**
Casa **GRITZNER**, Carrer Ample, 8. - BARCELONA

Gran Restaurant VILA

Passatge del Crèdit, 5 i 7 (Carrer Ferràn) Barcelona

Abonaments mensuals

75 ptes. 60 coberts (3 plats, pa vi i postres)
99 » 60 » (4 » » » »)
150 » 60 » (4 » » » » gelats i en-
curtits)

COBERTS

2'75 4 plats, mantegat o flan }
3'75 4 » últim pollastre rostit } **Vi comprès**
4'50 5 » » » » }

SALÓ PER A BANQUETS

VENDES AL
COMPTAT I A PLAÇOS

No deixin de visitar
l'Exposició els dies festius

El que compri un llit daurat
tindrà un llit com no n'hi ha cap.

**ESTOMAGO & INTESTINOS,
GASTROL MIRET**

REMEDIO SEGURISIMO ● PROBARLO ES CURARSE

DE VENTA EN TODAS PARTES

Bicicletas

PRECIOS-IVEROSIMILES

• **ARAGON 229**

BARCELONA.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

La mandra canicular

Quinze de juliol. Canícula. Comença l'estiueig. L'estiueig és la mandra assentada damunt tres verges. La Mare de Déu del Carme, el comença; la d'agost, el veu radiant com les Festes Majors; i la de setembre, el despedeix.

La Mare de Déu del Carme, obra l'estiueig i obra la mandra. Vaig creient que tots els poetes que han cantat la beatitut, que és la mandra, pressentien les nostres colònies estiuenques de Viladrau i Sitges, de Camprodón i de Blanes. La parella humana que passa la vida a Barcelona atrafegada i inquieta, arribat l'estiu, troba en el poblet muntanyenc o en la vila marinera, un dolcíssim repòs, fronteric al Nirvana. Són com unes formigues que distribueixen la seva vida a l'inrevés de les del camp. Aquestes se belluguen a l'estiu per a la immòbil hivernada. Els estiuejadors treballen a l'hivern per a trobar un mes de mandra a l'ombra d'un hotel, un mes de vida horaciana, amb més aigua que vi i amb més tribut a Mercuri que a Venus. La colònia és la mandra organitzada.

Un poeta xino diuen que deia que s'està més bé assegut que dret, i millor jagut que assegut, i millor dormit que jagut, i millor mort que adormit. El poeta xino que trobà aquesta escala de la mandra, segurament que, a l'arribar al jagut se deturaria si hagués conegut al nostre estiuejador. Viure en colònia és jaure amb un oblit absolut del món. Per a Viladrau o Caldetes, no hi ha Rússia, ni Irlanda, ni Alemanya, ni Melilla. Així com aquell personatge orgullós dividia el món en dues castes, ell i els altres, aquests pobles de colònia poden establir una senzilla divisió geogràfica i espiritual. Camprodón, Blanes o Sitges i el món, i com el món no's preocupa de Camprodón, Blanes o Sitges, ells tampoc s'interessen pel món.

Jo he arribat a creure que la suprema saviduria resideix en aquestes colònies del nostre estiueig. Per a què portar les amargors del món—pensen—a la re-

posada vida colonial? Per ventura, no tornaran les cabòries a caure damunt nostre amb les fulles seques de la tardor que ens retornarà a la ciutat? Escoltem, doncs, la musica americana; bevem el vi d'hotel cada dia i una mica de Codorniu a les festes; diguem-nos amor des dels balancins i parlem voluptuosament el castellà. Què hi fa que el món persisteixi en les seves tràgiques tribulacions? La colònia segueix escoltant-lo amb aquella mofeta d'indiferència del públic que sent des del carrer la còmica cridòria de la Plaça de Toros. Fins tot lo seu, ho escolta amb mandra, fins els negocis a fer, fins els amors que naixen, com Venus, de l'escuma del mar. Tothom té por de moure's. Quan les parelles tornen al poble, ells van dient an elles l'esperança: «Quan serem a Barcelona...».

Saben que allò no és viure, que allò és estiuejar, que la mandra estival s'extén fins a l'ombra de l'arbre prohibit, i no fa més que preparar el pecat que després la ciutat consumeix. Arribarà el setembre, la colònia se desfarà, i deixarà la mandra, deixarà el castellà, deixarà tots els gronxaments, i mentre els pares tornen al negoci, amb més fúria, els fills van desseguida a saber l'epíleg de la novel·la d'amor començada en el poble, saltant tots els capítols possibles.

PARADOX

L'eterna Alemanya

Nosaltres tenim un amic que per a ésser l'amic perfecte no li manca més que tenir una ploma, o un pinzell. No sembla barceloní. Es enginyós, magnànim, sentimental, avorreix als rics i admira an els amics. Aquest amic ha fet un viatge per Europa, una *tournee* de vint dies. Doncs dels vint dies, dotze a París. Tot un caràcter.

Quan li hem preguntat per Alemanya ens ha dit:

—Els nostres germanòfils l'avorririen. No's veu ni un soldat. El palau de Guillem II està convertit en Museu. Del palau del Kronsprinz ningú s'en recorda. El deuen tenir llogat per a sala de ball.

—I a Berlín, és veritat que hi ha tant vici?

—N'hi ha, però és, com ho diria? de basar, de càtalc, de «Niu Guerrer», de *corridos*. En un *Dancing* vaig veure que les parelles ballaven, portant, per a fer

broma perversa, certs instruments de goma inflats com si fossin els globos de gas que porten les criatures.

—Així, Alemanya ha canviat.

El nostre amic és, naturalment, un gran francòfil. Ell està per les reparacions i pels pagaments, i per tot lo que sigui compliment del tractat de Versalles.

—Canviada, ho està. Els alemanys, el poble i els petits burgesos són republicans. De tornar a fer guerra no'n tenen ganes. Però continua essent l'Alemanya de la disciplina i del càlcul. Mireu...

El nostre amic, té, també, una gran fantasia. Cal fer aqueixa advertència en aquesta part del seu diàleg.

—Mireu... Jo vaig arribar a Berlín, la nit de Sant Joan. De focs pels carrers n'hi havien, però la fusta la donava l'Estat. Després els nens per a saltar els focs, estaven previament designats. En el que jo vaig veure saltaren encarant-se dos xicots. Després, vingueren els bombers, i apagaren el foc. Després, passà l'auto de les escombraries i recollí les cendres.

L'amic, acabà:

—Ja veieu, que Alemanya és una república, però amb normes.

El reporter venjatiu

Desaparescuda, per a sempre més, aquella tertúlia periodística de la rotonda del «Lyon d'Or», els xicots de la premsa barcelonina que fan la darrera hora, s'han agrupat al «Lunch Bar».

Allà s'hi reuneix cada nit, a més de l'Aldaz, que ara exhibeix molt orgullós el seu uniforme militar, i d'En Salanova, que cada dia s'engreixa més, i d'En Maluenda, que se'ns torna home seriós, En Lluís Capdevila, el mestre Obradors, l'Amichatis, En Santpere quan ha sortit de treballar i En León Roch, l'ex revolucionari.

D'allí surten les informacions de darrera plana, els comentaris de l'endemà, se contenen anècdotes...

Entre els concurrents a la penya, n'hi ha un que sempre que té per a contar alguna relliscada mortificanta, la penja a l'ex director d'un periòdic matutí força conegut.

Motiu de la seva tírria és el fet de que, un temps que hi passà treballant per a dit diari, el remuneraren amb l'esplèndida suma de trenta pessetes mensuals.

Fa poques nits, l'al·ludit arribà i començà a contar una anècdota, atribuïnt-la, com sempre, al seu antic superior jeràrquic. Estava a mitja narració quan algú l'interrompí:

—Home: això no és d'ell! Això li va passar al baró de Forgas. Trobo que l'explotes massa al teu ex director!

I l'al·ludit, parodiant a un personatge d'En Capdevila:

—Primer ell m'havia explotat a mi.

Un boicot

Sembla que s'ha aixecat un boicot establert per

alguns periodistes al President de la Mancomunitat.

Hi hagué, entre el senyor Puig i Cadafalch i alguns reporters, certs petits agravis. Els xicots se juramentaren i des de l'endemà sortien les notes de la Mancomunitat en aquesta forma:

«Ahir el senyor Puig digué...».

«El senyor Puig ha sortit de viatge...».

«El senyor Puig està lleugerament indisposat...».

I ningú s'enterava de qui es tractava. Així per art de la supressió del seu cognom, els reporters han boicotejat la popularitat del Primer de Catalunya...

JA HA ARRIBAT EN RUSIÑOL

Es troba entre nosaltres En Santiago Rusiñol, el popular artista de la ploma i el pinzell—i de la humorada parlada i viscuda—que torna d'una excursió per Andalusia i altres terres d'Espanya on ha pintat molt, com ell sap fer-ho, robant el vert dels arbres i els colors de les flors i dels jardins, i la tremolor de la llum per a passar-ho tot als seus quadres, que són els mateixos paisatges traslladats a Barcelona.

El gran artista torna sà i fort, i amb un humor, no per a vendre, sinó per a regalar a qui en vulgui. La benvinguda i que aviat poguem admirar aquelles teles fresques o torrades—que de tot hi ha a la vinya d'En Rusiñol—que ens parlen triomfalment de unes terres de llum i de poesia, que són les coses que brollen sempre dels pinzells i de la ploma de l'home que tenim en aquest moment el gust d'abraçar.

Cobra i calla, Benet!

No'ns podíem pensar que un fill de la nostra fantasia pogués pendre forma més o menys humana. El miracle s'ha fet i *En Benet* ha donat fè de vida en les planes de *El Dia Gráfico*, diari de l'Excel·lentíssim senyor don Joan Pich i Pon.

Naturalment que en aquest món ningú hi arriba ensenyat i *En Benet*, al donar els primers passos, ja fica els peus a la galleda. Un senzill article humorístic el fa sortir de cassola i llençant els rems enlaire, les emprèn contra un *Pep de l'Energia* a qui no tenim el gust de conèixer i contra una empresa estrangera que no podem atinar quina pot ésser perquè no tenim tractes amb cap.

En Benet, naturalment, no sap d'escriure i ha encarregat el *desahogo* a una qualsevol d'aquestes plomes verinoses que's lloguen. Empleant una literatura d'extraordinari mal gust que de tan forta que vol ésser fa riure, parla de voracitats canibalesques i de panxes descomunals. Aquesta al·lusió no pot fer *blanco* en nosaltres que tenim l'estómac delicat, i llegint quatre ratlles de *El Dia Gráfico* ja estem tips. Potser parla per algú, molt conegut seu que, fent veritat una dita popular, porta Montjuic al ventre.

L'anònim quartillaire d'*El Dia Gráfico* que escriu per encàrrec d'*En Benet*, s'entreté tirant pedres als vidres de la teulada sota on treballa. Al·ludeix a un fulano i ho fa d'una manera tan transparent que tothom atinarà desseguida a qui fa referència. Fixin-se. Parla d'un tipo que té tres cares, que abans era un republicà pelat

i avui és un plutòcrata conservador que s'empassa les centrals elèctriques com si fossin caramel·los i es beu els salts d'aigua amb la mateixa facilitat amb que un altre es beu un glop de gaseosa. Oi, que hi atinen? Ademés com si al fer el retrat tingués present a l'original, afegeix que el fulano de que's tracta té la cara de gos xato i la panxa de ballena. Amb aquestes senyes, un nom popular acudirà a tots els llavis.

Nosaltres no podem capir el per què *En Benet* ha tingut el caprici de donar-se a llum en aquest món de les disputes on no li esperen més que disgustos. Tan bé que estava en aquell petit món de la nostra fantasia entretenint accionistes!

Recordem l'origen. L'any passat en aquell temps, vàrem escriure de broma sobre els propòsits d'un imaginari *Benet*, sense que en aquella senzilla distracció, més o menys literària, volguéssim al·ludir a ningú. Al cap d'un any ens ha passat pel cap publicar-ne un altre sobre el mateix tema. Al cap d'un any! Si això fos una campanya, cal confessar que fora ben cançonera. Aquest segon article ha fet sortir de fogó an *En Benet* i des d'*El Día Gráfico* amenaça amb implacables represalias. Ja'ns agradarà llegir-les sobre tot anant contra gent que no sabem qui són i contra companyies estrangeres que com no les coneixem, no'ns interessin.

Nosaltres, mandrosos d'escriure, si veiem que'ls nostres articles fan tan de soroll, agafarem afició a fer-ne mes sovint, i si veiem que *El Día Gráfico*, engegant-les sense engaltar, personalitza les qüestions i ofèn an algú que'ns interessi, llavors, amb molt de

greu, ens dedicarem a escriure, ben documentats, la edificatòria història d'un barra que, mercès a la tonteria de tothom, ha pogut arribar a personatge.

Creiem de tots mòdos, que an *En Benet* li farà posar enteniment el director i propietari d'*El Día Gráfico*, l'Excel·lentíssim senyor don Joan Pich i Pon. Li faran comprendre an aquell pobre *Benet* que és superlativament ridícol mobilitzar tota l'artilleria grossa per a respondre a uns innocents articles, escrits sense pretensions ni malícia pel més humil dels col·laboradors de L'ESQUELLA.

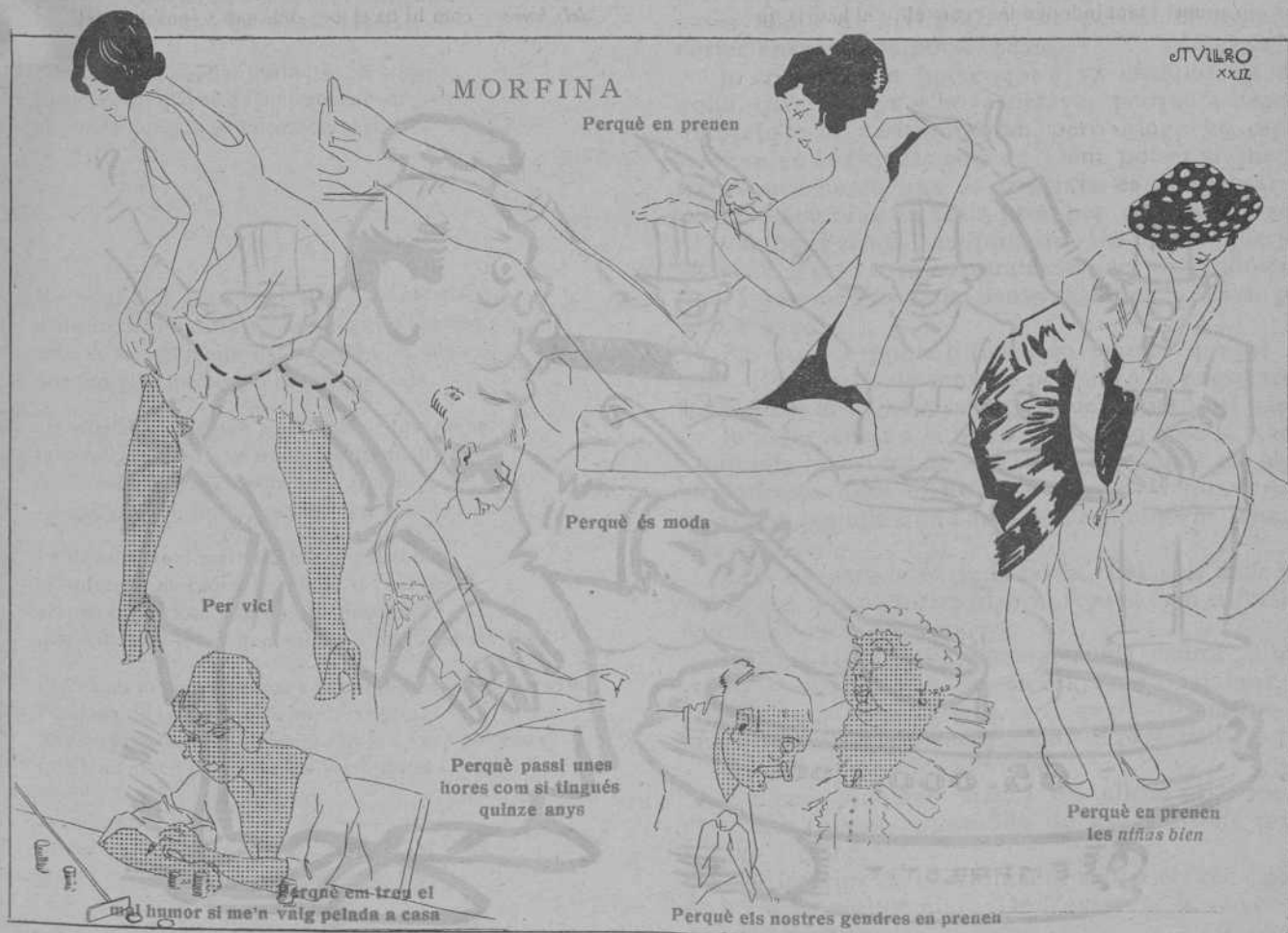
H. P.

L'ANY DE TRETZE MESOS

S'ha presentat a nosaltres una dona que estava exaltadíssima: — Vostès que escriuen en els diaris m'ho aclariran, perquè si vostès no ho saben, qui ho sabria? No sé si m'han embromat o què...

— Digui, senyora...

—Es veritat que ara l'any tindrà tretze mesos?

—No's pot negar que vostè ha sentit campanes, però lluny, tan lluny que...

—No fugin d'estudi. Díguin-me si és veritat o no que l'any tindrà tretze mesos, perquè si els que m'ho han dit m'han enganyat, ja em sentiran. Amb les persones sèries no s'hi juga!

—Ja veurà, senyora: S'ha pensat, en efecte, en una reforma del calendari...

—Així, doncs, és cert..

—No corri tant. El calendari que ara ens regeix no mida prou bé el temps, no és matemàtic. Les setmanes no concorden amb els mesos i aquests no estan compostos d'igual nombre de dies. Sense un almanac davant dels ulls, es impossible dir en quin dia de la setmana caurà un determinat dia del mes, ni quin dia serà el primer del mes entrant, ni en quin dia es fan els anys. El negociant no sap, al firmar un pagarè, si el dia del venciment serà un dia de festa. Milions de persones treballen per un sou mensual i no obstant, uns mesos són mes llargs que altres...

—I que vol dir amb tot això?

—Que el nou Calendari que es projecta fora regular, inalterable. Seria el mateix per tots els anys, sense cap variació. El dia d'any nou seria un dia exclut del calendari, no figuraria en cap mes ni setmana; quedaria col·locat en l'aire, com l'ànima d'En Garibay, entre el darrer de desembre i el primer de gener. Fora allò que se'n diu un dia independent. Com aquest, i tant independent com ell, n'hi hauria un

altre de dia, que fora el dels anys *bisiestos* y seria col·locat entre el darrer de juny i el primer de juliol i no formaria part de cap mes ni setmana. Aquests dos dies que se'ls treu del calendari com dos subjectes que fan nosa, permeten una divisió regular de l'any en tretze mesos d'igual nombre de dies o sigui de 28 dies, tenint cada mes quatre setmanes exactes...

—Ai, ai, que és bonic això! I diu tretze mesos, eh? Així no m'han embromat.

—Tots els mesos començarien en dilluns i tots tindrien 24 dies de treball. En tots els mesos de l'any els dies 1, 8, 15 i 22 serien dilluns, el 2, 9, 16 i 23 dimarts i així successivament, vull dir que serien fixes els noms dels dies i el número que els hi correspondria cada setmana i cada mes. Així l'any tindria sempre exactament, fixament 364 dies, o sigui quatre setmanes exactes que sumades son les 52 setmanes de l'any...

—En *resumidas cuentas*, que tindriem un mes més i que en lloc de cobrar dotze mesades se'n cobrarien tretze...

—Això és. I aquest mes tretzè tindria el nom de mes de la «llibertat»...

—I n'hi hauria?

—De què?

—De llibertat?

—Sembla que sí. Llibertat de no treballar, de divertir-se tant com un volgués. I sobre tot, sembla que durant aquest mes, que s'en diria també *el mes dels homes* com hi ha el mes dels gats,—nosaltres, els

—Visca la Barcelona gran, la present i la futura!...

homes, tindriem llibertat d'abraçar a la primera dona que trobessim i que ens agradés...

—Ai, Senyor! Seria el mes de les desgràcies! No en và portaria el número tretze. De totes maneres, vegin de donar una mica de pressa an aquests senyors encarregats de reformar el calendari... Una servidora serveix, sap, i li vindria molt bé això de cobrar una mesada més treballant igual que ara.

XARAU

L'hivern i l'estiu de les dones

Ara que ja són lluny les neus i les glassades, el fet hem d'annotar valent, piramidal; no exempt de realitat i ensemps paradoxal, de fortituds a doll per *elles* revelades.

En tant el sexe *fort* fugia de ventades, son cos neulit cobert, semblant a un esquimal, prenent aspecte i-tot de ser irracional nascut al cor del Pol o en terres desolades,

elles, s'han exhibit contentes, rialleres, sens por; que és cas, del fred; i d'aorigalls lleugeres, lluint tal bé de Déu de cames i bracets,

que ens feien oblidar les boires, la tristesa, l'angoixa de l'hivern, i amb plaent sorpresa vivíem la il·lusió dels dolços estiueus.

FERÉSTEC

* *

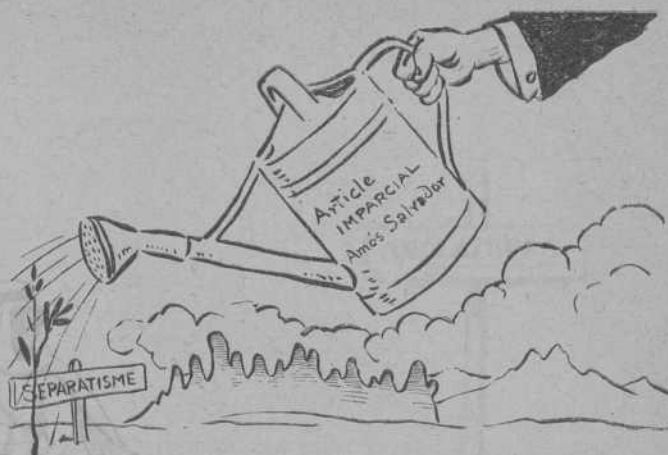
Mes jo et diré, «Feréstec», que si en els dies crús d'hivern, *elles* mostraven bracets i pit i cames, ara que som al temps de la xardò i les flames, que fins els capellans voldrien anar nús,

ara *elles* s'ornamenten amb pells de tota mena; la seva carn divina cobreixen amb mantells de fil, seda i alpaca; i sota abric i pells tal xafagor deu fer-hi, qué els deu suar l'esquena.

La dona no tem mai ni calda ni glassada; ara ofereix, morades, les carns al vent geliu, ara, en ple juliol, endossa una flassada; que enlloc de fer el que vol, fa el que la moda diu.

Però amb lo que ara amaga i amb lo que adés ensenya l'esclava de la moda a l'home fa captiu. Més esclaus som nosaltres, no hi fem cara ferrenya, que ho som en primavera, hivern, tardò i istiu.

MANSOI

Ben adobat, ben humit
— si ara el veuen molt petit —
l'arbre serà gran demà.
Aquí l'ombra s'extendrà,
però les arrels tindrà
al cor mateix de Madrid.

Estampes del poble

Una casualitat m'ha dut a aquest poble. Que és un poble d'aquells que tothom s'empenya en assegurar que són molt importants, i després, un, quan hi va, atret pel reclam, no veu la importància enlloc.

Es un poble disfressat de senyor, enquadernat—mal enquadernat—en tela. Així, gràcies an aquest mal entès afany de civilització, ha perdut el primitiu i rústec encant, que potser tenia.

Jo coneixia un home que's va enriquir de cop i volta, quan menys s'ho esperava, perquè a Espanya enriquir-se ho desitja tothom, però ningú ho espera. Es creu en la riquesa com en Déu: potser sí que n'hi ha! Aquell home que jo coneixia es va pensar que amb els diners ja en tenia prou per a convertir-se en un senyor. Però es va equivocar. Un dia en que jo el visitava, a casa seva, naturalment, em vaig adonar de que, ignorant l'ús de la banyera, la feien servir per a rentar la roba!

An aquest poble li passa lo mateix que al meu amic. S'ha vestit de senyor, però no s'ha pogut treure les plomes ni l'anella salvatge que li forada el nas.

Joestic sentat a la terrassa d'un cafè de la Rambla—aquella carretera de tots els pobles, que en alguns se disfressa amb el nom de carrer Major—prenent cafè, una beguda que l'amo de l'establiment assegura que és cafè.

Es a primera hora de la tarda. Pel cel, molt blau, naveguen uns nuvolets blancs, rosats, com si fossin de cotó fluix tacat de sang.

En una taula veïna, damunt d'una cadira hi ha un munt de draps—una americana, uns pantalons, una ermilla, unes espadenyes, una gorra—i a dintre dels draps aquests, un home que també pren cafè.

Aquest home diu: «Plourà».

Un seu company aixeca els ulls al cel—uns ulls com dos trossets d'ampolla de gaseosa—els torna a baixar, i calla.

Del interior de l'establiment arriba el créc-catacréc de les fitxes del dominó. De l'exterior la remor d'un carro, invisible.

—Ja no hi vull tractes amb vosaltres. Prou vindrà l'hora que us posaré les peres a quartó!...

En aquesta Rambla, ampla, sola, nua, hi ha un quartel, un «Teatro Principal», un «Centro Agrícola», unes cases de construcció moderna, ridícules i amb pretensions.

L'indígena que pren cafè en una taula veïna a la meva, diu al seu company:

—Ara vui posar cria de canaris.

I l'altre:

—Sempre és una distracció.

Per la Rambla passen tres noiets vermells, presumits, i amb marcat aire de ximple. Jo me'ls miro i penso amb un cert fàstic: «Potser són dels pomells de joventut?»

Una pausa.

L'indígena, de sobte, diu:

—L'altre dia vaig agafar una cadenera.

—Amb què?

—Amb les mans!

—Devia ésser un femellot.

Passa un gos nòmada i coix. Té la mirada trista com la d'un home. Els gossos del poble el borden. Una altra pausa.

—I dels russos? Ja no se'n parla.

—Es deuen haver mort de gana!

I l'indígena fa un rot que put a escudella d'una hora lluny.

Passa una noieta bonica.

I passen les hores.

I passa el sol.

I en el poble, aquell dia, que és igual a tots els altres dies, des de que és poble, ja no hi passa res més.

LLUÍS CAPDEVILA

NOVEDADES

La companyia Alba-Bonafé, vist el gran èxit obtingut, ha organitzat una tanda de funcions en les quals representarà lo més

escollit del seu repertori, regint preus populars per a que hi puguin concórrer totes les classes socials.

El faro i *La señorita Angeles*, han estat les obres de la setmana. Dissabte tingué lloc el benefici de la simpatiquíssima Maria F. Ladrón de Guevara.

Per la tarda, es posà en escena *La loca aventura*; per la nit, *El genio alegre*. Amb aquesta obra, tots ho sabem, la beneficiada hi fa una inimitable creació, no essent d'estranyar, per tant, que el teatre s'omplís i que els aplaudiments fossin entusiastes.

Dimarts es reestrenà *Montmartre*, obra que segueix amb el mateix èxit de quan es va estrenar.

TÍVOLI

La Marieta allí on va, està vist, hi agafa carinyo i de passada es fa estimar. Es comprèn: és tan bona xicoteta!

Per les tardes En Sanpere-Bergés i Companyia, o al revés, fan les delícies del nombrós públic que hi acudeix a veure'ls, representant tota una colla d'èxits vodevilescos.

GOYA

Dilluns, a la vegada que'l benefici de l'eminent i exquisida Caterina Bàrcena, tingué lloc l'estrena de la comèdia poètica d'En Eduard Marquina, *El pavo real*, estrena ajornada fins aquest dia per l'èxit obtingut per *Don Juan de España*, havent pogut així

totes les persones de bon gust admirar la delicada producció d'En Martínez Sierra.

El pavo real no ha defraudat pas les esperances que hi teníem posades. Ha fet més, les ha superades, car el triomf del senyor Marquina és del tot indiscutible.

Amb tota certesa, sens regateig de cap mena, pot dir-se que *El pavo real* és, fins ara, la producció més gran de l'Eduard Marquina, qui no tan sols ha demostrat ésser poeta vigorós, a la vegada que delicat, sinó també un comediògraf de gran força.

Ja des de les primeres escenes, *El pavo real* captiva l'atenció de l'oient que resta embadalit amb l'harmoniosa versificació del poeta, mentre creix el seu interès per l'assumpte que uneix a una exquisida senzillesa, aquella idealitat inimitable de les llegendes orientals.

Demés, la comèdia poètica d'En Marquina assenyalava una nova orientació al teatre, al nostre i al que no és nostre, retornant-lo an aquells temps que no reflexava directament la realitat, sinó per mitjà de la poesia.

Nit de triomf per al poeta i també per als intèrprets de la seva producció, en primer terme la senyora Bàrcena, que celebrava el seu benefici.

Caterina Bàrcena, en *El pavo real*, hi trobà motiu per a demostrar la delicadesa, el sentiment que posseeix i que fins ara no havem trobat en cap altra.

—Sembla que els diners estaran ben col·locats amb aquest emprèstit.
—Ja veurà; tot es fa pel bé de Barcelona.
—Barcelona no em preocupa; cada dia es torna més impia.

No quedà endarrera el senyor Martori. Estudiós, sobri, ponderat, digué amb tota correcció i posant-hi l'ànima, el seu difícil paper de príncep.

Molt bé les senyores Satorra i Corona, i així mateix els senyors Collado, de la Vega i Pérez de León.

Un elogi, i merescut, a les nenes Vigos i Jiménez.

Llàstima que el nostre públic podrà admirar pocs dies la genial producció de l'Eduard Marquina!

POLIORAMA

Per a anar aguantant la calor (si és que'n fa i sinó un altre any serà) l'empresa d'aquest coliseu, s'ha decidit a fer *cine*.

Les pel·lícules, bones; el local còmode... una delícia!

CÓMICO

Que és gran Barcelona i res més; en aquesta casa no nomenen altra cosa.

I es comprèn. Amb plens des del dia de l'estrena fins a l'hora present, no n'hi ha per menys.

Bona part d'aquest èxit es deu an En Galcerán, que hi fa tot lo que pot i més. Res que el *Nandu* del «Cómico», aviat serà conegut de tot Barcelona.

An aquesta casa, entre això, el jardí amb lluminàries i música i sopar pel gust més exigent, resulten uns acaparadors de ciutadans barcelonins.

BOSQUE

Diuenge, després d'haver recollit un èxit darrera l'altre, es comiadaren del públic gracienc, la Loreto i En Chicote.

— Dilluns es donà una representació extraordinària de *La Ventafocs* i *Rabadana*, obres que interpreta amb acert la companyia Bové-Torner i que, naturalment, foren a gust del públic.

— Ahir degué debutar la companyia de revistes amb la ja coneguda, *El Príncep Carnaval*.

Desitgem que el *Príncep* hi trobi estada llarga, ja que enlloc l'aniran a veure tant com an aquí.

COMEDIA

En lloc de *La victòria dels filisteus*, com estava anunciat, posà en escena la companyia Claramunt-Adrià, el formós drama del nostre Santiago Rusiñol, *El Místic*.

Tres representacions que's feren d'aquesta joia d'En Rusiñol, tres plens i tres èxits. El senyor Forguera, interpretant el protagonista, hi estigué de veres acertat. Molt bé, la senyoreta Valero en la *Marta*, i així mateix, el senyor Claramunt i els demés.

Per a demà i diuenge, *Els últims Rovellats*, i per les festes de Sant Jaume, *El lladre* i *Fugada suprema*, obres totes de gran èxit i que els d'aquesta casa interpreten admirablement.

La direcció, mereixedora de tots els elogis.

TEATRE D'ART

Dissabte, tot prenent cafè, ens donaren la mala nova de que s'havia suspès la representació de *Monna Vanna*. Desistirem de fer el viatge a l'ex vila de Gràcia i pacientment esperarem a demà per a admirar a la senyora Nicolau, en la formosa obra d'En Maeterlinck.

Altruisme

La senyora Tuies, després de la malaltia del seu espòs, va veure's pel consell del metge, obligada a cercar pis, tota vegada que segons aquest, aquells 125 esglaons portarien a sa darrera estada al malaurat marit.

Com en el món tot tè arranjament, la veïna del principal, donya Llucaia al saber la sentència del deixeble d'Esculapi i curullada de bons sentiments, proposà a donya Tuies que ja que no havia trobat pis podria passar al d'ella que malgrat les seves malalties del fetge, ofec, ronyons, etc. etc. (crec que seria necessari un tractat de Patologia si volgués esmentar totes les malalties que pateix) sempre es sacrificaria pel bé d'altri.

(Aquesta generositat corpredora segurament que li costaria a la víctima un guany de vint duros al mes.)

*
**

A l'escala de casa s'hi veu una placa que atreu les mirades dels adolorits. Jo moltes vegades m'havia en-

curiositat veient la gent que entrava, però després vaig enterar-me que hi havia un metge en el primer pis.

Aquest vespre, m'estava al llindar de la porta encenent un cigarret i disposant-me a sortir, quan he vist al fill de donya Tuies atancar-se a un auto que tenia al davant, al qual estava disposat a pujar-hi el galeno, i amb veu trencada pel cansament li ha pregat, el xicot, que fes el favor d'anar-hi tot seguit, car a son pare li havia retornat l'atac.

El galeno li ha promès que dintre de poc, al retorn de la consulta que anava a fer, el veurien a casa seva.

I mirant la tarja que el fill de donya Tuies li ha donat, diu:—Ah! Ara esteu en el principal?

—Si senyor—suspirà el noi.

Doncs a reveure—I fent un lleu somriure i girant els ulls al cel, com volent dir *Deu m'ho perdoni*, mor-morà entre dents:—Per fi he sortit amb la meva! Eren masses escales per a fer-hi tres visites a la setmana!

I esmunyint-se dins de l'auto, comandà al xofer, alegrement:

—Al «Palace».

I encara hi ha qui té humor d'ésser malalt crònic.

C. CAPD

Aquí, an aquest país, com en tot poble civilitzat, es fan lleis, però així com hi ha llocs en que les lleis es compleixen, aquí si es té un xic de influència, qualsevol se les passa per sota la cama, i sinó raons al canto.

Veieu aquesta fotografia? Què dirieu que és? Una barricada de Dublín? Doncs vos heu errat. Si bé hi ha una llei dita d'inquilinat que no permet pujar els lloguers més d'un 10 per 100, aquí veieu uns mobles que foren llençats al carrer, perquè el llogater que pagava 35 pessetes es negà a pagar-ne 75, o sien 40 més; això passà perquè davant la fermesa de la llogatera Dolors Torres, negant-se a les injustes previsions de la propietària Rosa Pons, aquesta al·legà que necessitava la tenda, i el jutjat, amb raó o sense, feu el joc d'aquesta.

Si necessiteu lloc per a viure, encara que vos haguem dit que la propietària necessitava la tenda aquesta, si voleu pagar els 15 duros, potser que us arribessiu al carrer de Verdi, 63.

No cobrem comissió.

ELS DEPORTS

FOOT-BALL

Qui en dona mes?

Nosaltres som un xic tafanerots i ens agrada saber moltes coses, i estem fets a tot; ens sembla mentida lo que està passant en el «cotarro futbolero». Es diu que'ls jugadors es canvien per quantitats fabuloses, per procediments exòtics, per atraure als jugadors que són una garantia d'èxit, i al pas que anem aviat serà l'empleo de futbolista més envejat que una canongia. El jugador que arriba a ésser «as» és admirat, festejat per totes les classes socials, i per això el públic se'l mira amb plaer i no li treu els ulls de damunt de... les sabates.

I prou de comentar, i anem al grà:

C. D. Europa - A. D. de Girona

També els onze europeus van fer una sortida fins a Girona, i ens diuen que's divertiren força, puix solament varen volguer fer un goal, perdonant als gironins un penalty. L'Alcázar i En Pellicer feren «mutis» abans d'acabar el «encuentro». Devien tenir por de perdre el tren?..

F. C. Badalona - F. C. Tarrasa

També varen jugar aquests dos clubs un partit ben caïo i per cert que una vegada un jugador va dir: Va-Bau! i En Bau es va enfadar. En canvi En Rediu sempre enraona i En Carreras va poc a poc, Es la vida! *La eterna paradoja ¡ay!*

R. C. D. Español - F. C. Martinenc

En el camp dels «europeos» i a benefici de la «Creu Roja» varen jugar aquests equips el diumenge passat, davant d'un públic més nombrós que'l que va assistir al banquet de la «Lliga».

El partit fou molt entretingut, puix ambdós bàndols varen fer els possibles per a endur-se'n la Copa, però *Dios propone* i els jugadors «disponen», perquè heu's aquí que la fatalitat es va posar al costat dels «reals», i varen perdre per quatre goals a dos; i es allò que «quan un hom està de pega..» i això els hi va passar al «real». Ja podien fer El *Antonio Juan*, En González i l'Amadeo per a guanyar, si, si, davant del «nano» d'En Barrachina, En Santizo i en Trallero res pogueren fer i no «spencer» que l'Español va fer tots els possibles; però es *Peris* uns quants dies... l'Español guanyarà... hi ha pasta... (no siguin mal pensats) de jugadors, entre els seus socis, i com que sabem que «quien la sigue la consigue» ells endavant, en busca de la victòria van. Ho celebrariem.

Reus... París, Londres

Com saben els nostres llegidors el F. C. Barcelona, ha sigut invitat per a anar a Londres a jugar varis partits en aquella ciutat, i com que no ignoren els directius de dit club que hi ha un ditxo que diu: «Reus, París, Londres», han pensat, veuràs començarem l'excursió anant a Reus i el passat diumenge, així ho varen fer.

Però, com que un servidor no tenia ganes d'anar al famós país de les coques, em vaig fer-me representar per un company, que és viatjant, i aquest, amb motiu de anar a vendre... un parell de mitjons, va assistir-hi i m'ha donat la següent nota: «Ha guanyat el «Barce» per 9 goals a 1 després d'un bon partit. Ens hem divertit molt. He venut sis parells de mitjons».

La vetllada del «Espanol»

Nosaltres amb això de les vetlles del dissabte ja hi comencem a trobar-hi gust. Així com l'obrer espera aquest dia per a cobrar, nosaltres també l'esperem, ara que no cobrem sinó que anem a veure les clatellades amb aquella afalagadora alegria de qui estrena unes sabates.

El passat dissapte hi varen haver-hi «clatellades» de debò.

En Balué i l'Herrero varen fer un combat més caio que una foto kodac i va ésser vencedor En Balué, que va guanyar per punts. El «duo» Barbens-Moya ens distraueren un rato, ja que a més de boxejar semblava que juguessin a la morra i va endur-se'n la victòria En Barbens, per punts també.

L'Aracil i En González varen fer-nos «cinc cèntims» de boxa, ja que l'Aracil va fer «mutis» als pocs moments de començar. Que hi farem!..

En Villar i l'Aragonès—encara tremolo—mirin que's varen pegar una paliça que, vaja! si l'arribo a rebre jo en tinc per un any de llit. Pero, si, si, va guanyar En Villar, per punts i per. . tantos.

Peret Sáez - Ricard Alis. Aquest era el plat somniat pels aficionats i a fé que va ésser mes emocionant, que un viatge a qualsevol plataforma d'un tramvia. Al començar l'Alis picava més que el pebra, però En Sáez que de boxejar en sap un niu, el va anar dominant i amb «equidad y serenidad» se'l va anar fent seu, i així acabà amb la victòria d'En Peret, per punts i... comes.

Al acabar, en Sáez fou sorollosament aplaudit pel public... Ara, segons s'ens digué lluitarà amb En Gaston i després amb En Valls i després... ja ho veurem...

NOLUS

El petit bibliòfil

Era menut, anava despeninat, la roba a trossos, les espartenyas deslligades... Però aquells ulls! Tenia uns ulls grossos, negres i maliciosos, plens de vivor, com els d'aquells petits artistes de cine nordamericans. Aparentava escassament uns set anys.

El vaig veure arribar a la parada de llibres vells, remenar entre la pols i per fi agafar un volum, tot fet malbé, que obrí i contemplà llargament...

—Quant val aquest llibre?—demanà, tot formalet, al humil marxant.

N'hi demanaren dos rals. Ell, gesticulant y cridant, regatejava... Per fi, se l'emportà per trenta cèntims i, tot satisfet, abandonà el mercat de llibres, fullejant la seva adquisició.

Llavors vaig fixar-me. Era un exemplar de les faules d'En Samaniego, edició antiga, de grossos tipos, enquadernada en pergami. El gust literari del petit bibliòfil, al triar, entre el paperam insubstancial que s'exhibia al mig de la parada, aquella obra mestra, em cridà l'atenció. No vaig poguer menys que acostar-me al xicotet i, tocant-li manyagament el colze:

—Així m'agrada, que compris llibres bons i estudiis. D'aquestes faules, pots treure'n profitosos ensenyaments i sàvies lliçons...

LES DUES EXPOSICIONS

—Jo vaig fer la del 88 i vaig morir pobre.

—Jo encara no he fet la segona i sóc milionari.

LES QUE PRENEN BANYS

Per a donar força a la persona

Per a amagrir-se

Per a no fer aquell tu!

Per a lluir el que una té

El petit bibliòfil, alçà el cap i se'm quedà mirant tot sorprès.

—Es que les cobertes de pergami estàn molt noves i les vull aprofitar per a fer-me'n un timbal.

L'endevineta

I

Cada dia a endevinalles
el meu home vol jugà
Endevina, endevineta;
què serà, què no serà?

Tinc una capseta roja
xica com un cireró;
per obrir-la i per tancar-la
no hi ha clau com un petó.

Què és això?..

Marit, marit
anem al llit,
que els ulls se't tanquen
d'avorrit.

II

Conceixo dues ninetes
que són la vivor talment;
només en mirar els homes
llegeixen son pensament;

Prou voldria que em diguessin
si em comences a oblidar

però diuen que no poden
perquè les vas encisar.

Que serà?...

Marit, marit
anem al llit,
que veig que estàs
mig adormit

III

Un secret fa temps que guardo
que no el puc ja guardar més,
i si tú l'endevinassis
no t'hauria de dir el què és.

Pensa que ha de venir un dia
que no serà amagadò
I el saber-lo, vida meva,
et farà molta il·lusió.

Què és això?...

Marit, marit
anem al llit,
que et trobo avui
molt ensopit.

C. ARBÓ

(Música del mestre Alfons Xancó)

ESQUELLOTS

Ja és un fet lo del tribunal per a nens, essent nomenat president suplent l'ex-alcalde de Barcelona, senyor Martínez Domingo.

Ara lo que cal és que tots compleixin amb el seu deure, donant una justícia inspirada en amor als nens, que, caiguts en l'abandó per deixadesa dels pares, es facin homes de profit temps a venir.

En l'antic imperi dels inques, els tribunals correccionals condemnaven severament a les criatures que no anaven a l'escola, fent efectives dites penes al pare de la criatura. Cal fer sapiguer que la pena no era una multa. El pare era condemnat a rebre, en mig d'una plaça pública, vint-i-cinc vergassades a les cames.

Si aquí, a Barcelona, ho fessin, la ciutat dintre de pocs dies es veuria plena de pares coixos.

Cavallers!... El comble de la poca-vergonya s'ha possessionat definitivament de la nostra ciutat.

Un carnicer ha sigut multat per vendre la carn, al públic, en estat de descomposició i a més per vendre-la a preus més crescuts dels que marca la tarifa.

Això se'n diu ésser un barrut i un lladre!...

I les autoritats s'han contentat, només, en fer-li pagar unes quantes pessetes!

Jo proposaria passejar-lo per Barcelona, tancat dins d'una gàbia...

Però, està clar, si amb tots els defraudadors i adulteradors es fes així, els carrers de la ciutat serien invadits per una processó de gàbies.

Al «Goya», quan anunciaren *El pavo real*, reberem una infinitat de preguntes. Molts es pensaven que fóra una obra amb *clave* i que el «pavo real» seria algun personatge que en sortiria satiritzat. Els preguntaires, doncs, no feien més que dir: Qui és? Qui és el «pavo»? Molts sospitaven que seria En Pich i Pon i que se'l veuria fent la roda dalt d'una escalinata del Parc de Montjuic, perquè ara, amb això de l'emprèstit, està tan estarrufat que ho

—Està molt magre aquest cavall!...
—Que's creu que totes les bèsties tenen la mateixa sort d'estar grasses?

sembla un «pavo real». Però en lloc de cridar *León!*... crida: Cambó! Cambó!

En «Sendo» Pich (a) Pich II, vol figurar, vol ésser quelcom, i com sia que això d'ésser diputat provincial lerrouxero no dona, què ha fet l'home? Sense dir res a ningú, i sense encomanar-se al Sant ni al Dimoni i molt menys a «don Lacandru» se n'ha anat amb els qui capitaneja el marquès de Camps o sia la Federació Monàrquica Autonomista.

Caram!... Com t'acostes a la «Lliga», nanol!

RESPOSTES PAGADES

Petroni II: Aquesta vegada no el podem complaure. Altres dies ha sigut més afortunat. Esperem que ens enviarà coses millors.— J. Pi: El seu vers es molt defectuós. Té d'estudiar molt encara.— Ferèstec: Vostè és un poeta que fa coses bé—altres no tant—i per això ens agradaria conèixe'l personalment. De vostè anirà alguna cosa molt aviat; tindrà una sorpresa.— Celedoni: Ni de franc, home.— Machiavelli: Quines pretensions! I tan innocent!— Sugrañes: Aprofitem gairebé tot lo que ens envia.

—No s'inquieti. Gasti «AGUA DE LA CHINA» que resguarda la caiguda del cabell i li dona el seu color primitiu. M'hi aposto lo que vostè vulgui.

NUEVA OBRA DE VICENTE BLASCO IBÁÑEZ

LA TIERRA DE TODOS

(NOVELA)

Un tomo

Pesetas 5

OBRA NOVA

RAFEL BENET

Joaquim Vayreda

Antecedents :: L'ambient :: L'home :: L'artista

Un volum en 4.ª luxosament editat reproduint
els millors quadres del cèlebre VAYREDA

Preu:

Pesetes 20

CATALANS IL·LUSTRES

(Retrats i Biografies)

---- Text català i castellà ----

Un volum

Pesetes 5

R. SURIÑACH SENTIES

POEMA DE CLINICA

Petites proses

Un volum

Pesetes 2

Pequeño Larousse

Ilustrado

Nuevo Diccionario enciclopédico

Un tomo

Pesetas 22

JOAQUIN M.ª BARTRINA

ALGO

COLECCIÓN DE POESIAS

Nueva edición decorada

Pesetas 6

JOSÉ IXART

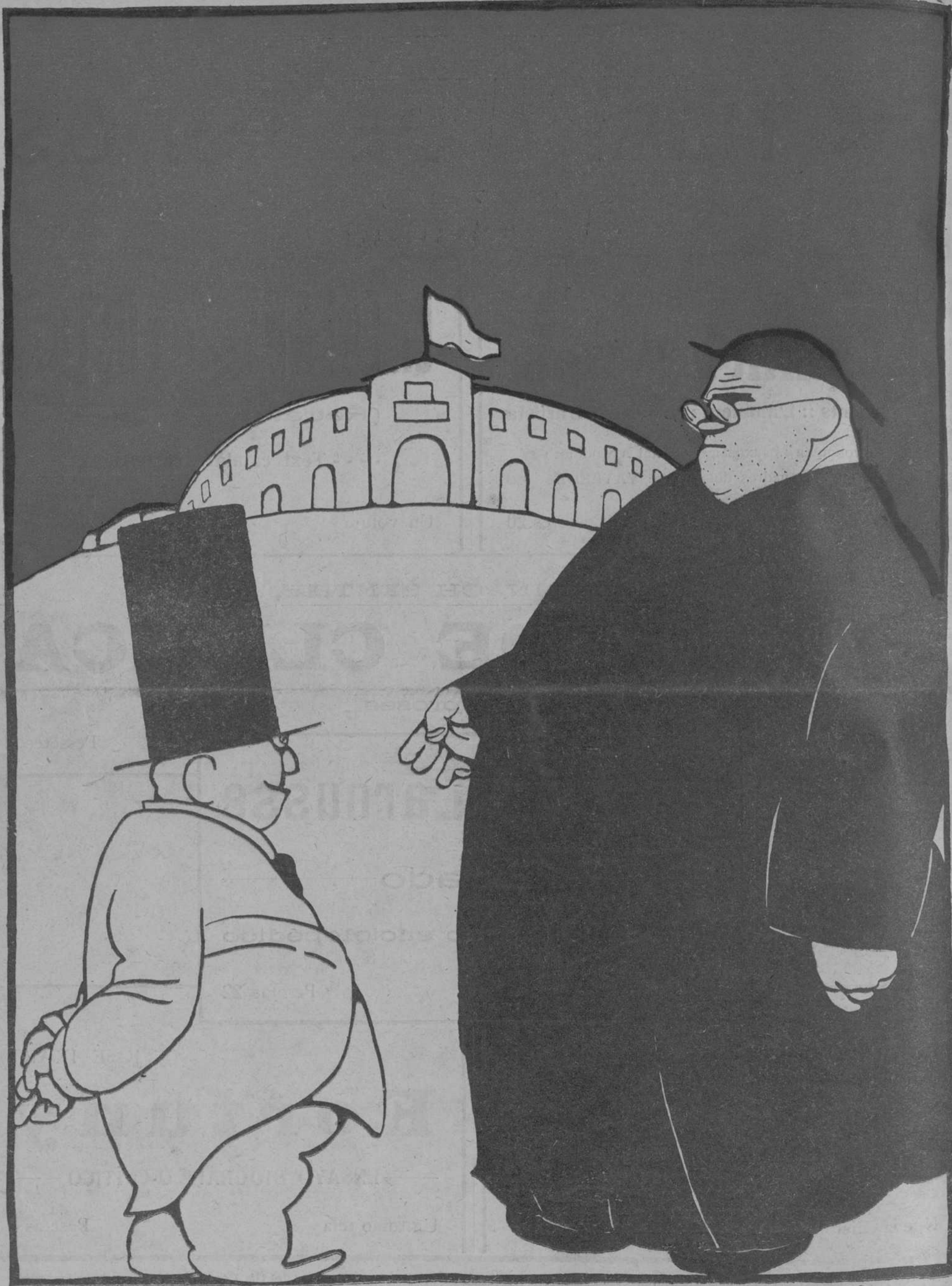
Fortuny

ENSAYO BIOGRÁFICO-CRÍTICO

Un tomo tela

Pesetas 4

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gbr Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de porta. No responem d'extraviis si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

Aloy Valls

—Quines catedrals s'alcen avui, eh, Mossèn?...
—I que hi va més gent que a les nostres, com hi ha món!